

Sygn. akt *I ACa 885/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia: Bogdan Wysocki

Sędziowie: Mikołaj Tomaszewski (spr.)

Bogusława Żuber

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa *E. N.*

przeciwko (...) **spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 27 czerwca 2019 r. sygn. akt XII C 493/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1, w ten tylko sposób, że początkową datę płatności odsetek ustawowych od kwoty 46.843 złote określa na 14 marca 2019r. i oddala powództwo co do tych odsetek za okres wcześniejszy;

II. w pozostałym zakresie oddala apelację;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Mikołaj Tomaszewski Bogdan Wysocki Bogusława Żuber

I ACa 885/19

UZASADNIENIE

Powódka *E. N.* domagała się od (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. zapłaty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 25 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty, a także zasądzenia od pozwanego na rzecz

powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wyjaśniła, że jest właścicielką dwóch nieruchomości, a na dochodzoną kwotę składają się:

- kwota 30.000 zł tytułem odszkodowania za spadek wartości jej nieruchomości powódki położonej w P. przy ul. (...),
- kwota 35.000 zł tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym powódki na nieruchomości w P. przy ul. (...),
- kwota 20.000 zł tytułem odszkodowania za spadek wartości jej nieruchomości powódki położonej w P. przy ul. (...),
- kwota 15.000 zł tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku powódki na nieruchomości w P. przy ul. (...).

Pozwany (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Powódka rozszerzyła powództwo w odniesieniu do nieruchomości położonej w P. przy ul (...), domagając się ostatecznie 165.643 zł (118.700 zł z tytułu odszkodowania za spadek wartości i 46.843 zł za nakłady akustyczne) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 120.000 zł od dnia 25 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 45.543 zł od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty. Jednocześnie powódka wniosła o wydanie wyroku częściowego w zakresie ubytku wartości nieruchomości położonej w P. przy ul. (...). Po wydaniu opinii biegłego z dziedziny akustyki i budownictwa powódka w piśmie z dnia 14 maja 2019r rozszerzyła żądanie pozwu co do nieruchomości położonej w P. przy ul (...), wnosząc o zasądzenie na rzecz powódki kwoty 119.866zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 46.843zł od dnia 9 lipca 2015r do dnia zapłaty oraz od kwoty 73.023 od dnia 13 marca 2019r do dnia zapłaty. Powódka ostatecznie nie domagała się zapłaty odszkodowania za nieruchomość położona w P. przy ul (...).

Wyrokiem częściowym z dnia 30 czerwca 2016r Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził na rzecz powódki odszkodowanie za utratę wartości nieruchomości położonej w P. przy ul (...) w kwocie 118.700zł z odsetkami ustawowymi od dnia 25 stycznia 2014r do dnia zapłaty. Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił wyrok w zakresie odsetek zasądzając je od dnia 1.06.2015r a w pozostałej części apelację oddalił.

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2019r. Sąd Okręgowy w Poznaniu:

1. Zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 109.661zł tytułem nakładów na rewitalizację akustyczną wraz z ustawowymi odsetkami
 - od dnia 10 lipca 2015 r. do dnia zapłaty od kwoty 46.843zł
 - od dnia 14 marca 2019r do dnia zapłaty od kwoty 62.818zł
2. Oddalił powództwo w pozostałym zakresie,
3. kosztami postępowania obciążył w całości pozwanego, pozostawiając szczegółowe rozliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, że E. N. domagała się od (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. zapłaty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 25 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty, a także zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wyjaśniła, że jest właścicielką dwóch nieruchomości, a na dochodzoną kwotę składają się:

- kwota 30.000 zł tytułem odszkodowania za spadek wartości jej nieruchomości powódki położonej w P. przy ul. (...),

- kwota 35.000 zł tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym powódki na nieruchomości w P. przy ul. (...),

- kwota 20.000 zł tytułem odszkodowania za spadek wartości jej nieruchomości powódki położonej w P. przy ul. (...),

- kwota 15.000 zł tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku powódki na nieruchomości w P. przy ul. (...).

Powódka wskazała, że niniejszym pozwem dochodzi zapłaty odszkodowania za szkodę wywołaną działalnością lotniska P. - Ł. w P. tj. hałasem emitowanym przez lotnisko, a także faktem wprowadzenia wokół lotniska obszaru ograniczonego użytkowania. Wskazała, że w strefie tej zlokalizowane są należące do powódki nieruchomości. Jednym ze skutków działalności lotniska i wzrastającego w ostatnich latach hałasu, co skutkowało wprowadzeniem strefy ograniczonego użytkowania, jest spadek wartości nieruchomości powódki. Argumentowała, że w związku z obniżeniem wartości nieruchomości poniosła szkodę majątkową, którą pozwany winien naprawić. Powódka wezwała pozwanego do dobrowolnego naprawienia szkody, jednak jej żądanie nie zostało spełnione.

W odpowiedzi na pozew (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Podał, że nie podziela stanowiska powódki odnośnie powstania szkody w związku z opisanymi w pozwie okolicznościami. Zaprzeczył, by okoliczności te wywołały spadek wartości nieruchomości powódki. Wskazał, że nieruchomość powódki została nabyta za cenę uwzględniającą funkcjonowanie w sąsiedztwie lotniska. Ponadto lotnisko emituje stosunkowo niewielką ilość hałasu, a biorąc pod uwagę położenie nieruchomości w stosunku do lotniska, hałas docierający do niej nie jest znacznie odczuwalny. Sam fakt utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania nie wpłynął na wartość nieruchomości powódki. Co istotne obszar ograniczonego użytkowania utworzono z uwagi na możliwość zaistnienia maksymalnego natężenia hałasu. Nie jest to równoznaczne z tym, że hałas w takim natężeniu istnieje cały czas. Pozwany czyni starania o to, by poziom hałasu w jak największym stopniu zminimalizować.

Strony w toku procesu podtrzymały swe stanowiska procesowe z tym, że powódka rozszerzyła powództwo w odniesieniu do nieruchomości położonej w P. przy ul (...), domagając się ostatecznie 165.643 zł (118.700 zł z tytułu odszkodowania za spadek wartości i 46.843 zł za nakłady akustyczne) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 120.000 zł od dnia 25 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 45.543 zł od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pisma rozszerzającego powództwo do dnia zapłaty. Jednocześnie powódka wniosła o wydanie wyroku częściowego w zakresie ubytku wartości nieruchomości położonej w P. przy ul (...). Po wydaniu opinii biegłego z dziedziny akustyki i budownictwa powódka w piśmie z dnia 14 maja 2019r rozszerzyła żądanie pozwu co do nieruchomości położonej w P. przy ul (...), wnosząc o zasądzenie na rzecz powódki kwoty 119.866zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 46.843zł od dnia 9 lipca 2015r do dnia zapłaty oraz od kwoty 73.023 od dnia 13 marca 2019r do dnia zapłaty. Powódka ostatecznie nie domagała się zapłaty odszkodowania za nieruchomość położona w P. przy ul (...).

Wyrokiem częściowym z dnia 30 czerwca 2016r Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził na rzecz powódki odszkodowanie za utratę wartości nieruchomości położonej w P. przy ul (...) w kwocie 118.700zł z odsetkami ustawowymi od dnia 25 stycznia 2014r do dnia zapłaty. Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił wyrok w zakresie odsetek zasądzając je od dnia 1.06.2015r a w pozostałej części apelację oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W P. zlokalizowane jest lotnisko P. – Ł., które jest własnością (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.. Lotnisko to powstało przed I wojną światową i jest najstarszym lotniskiem w Polsce. W okresie transformacji ustrojowej przystąpiono do modernizacji lotniska. W 1997 r. utworzono pozwaną spółkę. Pozwany przystąpił do modernizacji lotniska i w 2001 r. oddał do użytku dwa nowoczesne terminale: pasażerski i cargo oraz nowoczesną płytę postojową. Od 2008 r. lotnisko jest przystosowane do obsługi ruchu lotniczego w strefie S.. W kilku ostatnich latach

wzrosło zapotrzebowanie na usługi lotnicze obsługiwane przez (...). W 2000 r. z portu skorzystało 227.847 pasażerów i zanotowano wówczas 13.225 operacji lotniczych, natomiast w 2008 r. liczba pasażerów wyniosła już 1.274.679 przy 23.609 operacjach lotniczych. W 2012 r. liczby te wynosiły odpowiednio 1.594.929 i 25.256

Dowód: okoliczności niesporne, a nadto decyzja (...) z 28.02.2011 r. (k. 59-62, 77v.-81), informacja odnośnie sposobu wdrożenia warunków realizacji projektu (k. 65-67)

W dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P.. Uchwała utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P., którego zarządcą jest (...) Sp. z o.o. Uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: 1) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 55$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 2) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy $LA_{eqN} = 45$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 3) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 50$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 4) izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy $LA_{eqN} = 40$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska. W obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: 1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 60$ dB oraz dla nocy $LA_{eqN} = 50$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izolacji równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 55$ dB oraz dla nocy $LA_{eqN} = 45$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy lotniska. W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. W uchwale wskazano, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej. Uchwała ta weszła w życie 28 lutego 2012 r.

E. N. jest właścicielką nieruchomości położonej w niedalekiej odległości od lotniska P. – Ł., w miejscowości P., gmina T., przy ul. (...), stanowiącą działkę nr (...), (...).ha. Dla nieruchomości tej Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą o nr kw (...). Nieruchomość nie jest obciążona żadnym ograniczonym prawem rzeczowym. Powódka jest także właścicielką nieruchomości położonej w P. zapisanej w Kw (...) Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto w P., przy ul. (...) co do której po sprecyzowaniu stanowiska nie domagała się zapłaty odszkodowania.

Miejscowość P. położona jest we wschodniej części gminy, graniczy z P.. Dzięki korzystnemu położeniu stanowi zaplecze mieszkaniowe dla osób pracujących na terenie P.. Posiada infrastrukturę handlowo-usługową i oświatową. Nieruchomość ma dostęp do sieci elektroenergetycznej, wodno-kanalizacyjnej i gazowej. Działka stanowiąca nieruchomość powódki ma kształt prostokąta, ogrodzona jest od frontu przesłami metalowymi na słupkach murowanych oraz siatką na słupkach stalowych. Ma bezpośredni dostęp do drogi publicznej o urządzonej nawierzchni utwardzonej. Częścią składową działki jest dom jednorodzinny, podpiwniczony, dwukondygnacyjny budynek mieszkalny w zabudowie wolnostojącej oraz budynek gospodarczy. Niezabudowana część gruntu zagospodarowana jest trawnikiem i nasadzeniem drzew i krzewów. Dojście do budynku oraz wjazd na działkę jest utwardzone kostką betonową.

Budynek posadowiony na działce zbudowany jest na żelbetonowych fundamentach, z bloczków betonowych oraz cegły z kratówki ceramicznej. Posiada stropy z płyty suprema i gładzi cementowej, został ocieplony płytami styropianowymi

i otynkowany. Wewnątrz domu znajdują się schody z konstrukcji żelbetowej. Dom pokryty jest dachem płaskim. Pomieszczenia sanitarne wyłożone są płytkami. Drzwi wewnętrzne wykonane są z drewna, zaś okna PCV z szybami zespolonymi skonstruowane zaopatrzone w żaluzje zewnętrzne. Na podłogach znajdują się parkiet, panele podłogowe, wykładzina dywanowa i płytki ceramiczne. Ściany są pomalowane. W budynku znajdują się instalacje: gazowa, elektryczna, wodno-kanalizacyjna, a także wentylacja grawitacyjna i centralne ogrzewanie. Jest on podpiwniczony, w piwnicy znajduje się pralnia, kotłownia, pomieszczenie gospodarcze. Na parterze domu zlokalizowane są trzy pokoje, kuchnia, jadalnia łazienka, pomieszczenie gospodarcze, wiatrołap i komunikacja. Na piętrze znajduje się cztery pokoje, kuchnia, łazienka i komunikacja. Powierzchnia użytkowa budynku wynosi łącznie 207,5 m². Taki stan budynek ten prezentował w dniu 28 lutego 2012r.

Na obszarze, na którym położona jest nieruchomość nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. W obowiązującym Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy T. teren, na którym położona jest nieruchomość powódki oznaczono symbolem M.4 – teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o dużej intensywności.

Z dniem 28 lutego 2012 r. nieruchomość powódki znalazła się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska P. – Ł..

Wartość nieruchomości powódki w związku z funkcjonowaniem lotniska i w związku z wprowadzeniem uchwałą Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12 obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. – Ł. w P. uległa zmniejszeniu o 118.700 zł.

Sejmik Województwa (...) uchwałą z dnia 30.01.2012 r., wprowadził strefę ograniczonego użytkowania wokół lotniska P.- Ł., przede wszystkim z uwagi na spodziewany poziom hałasu.

Pismem z dnia 14 stycznia 2014r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty odszkodowania za szkodę powstałą na skutek funkcjonowania lotniska oraz utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania. Domagała się między innymi zapłaty odszkodowania z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości położonej w P., ul. (...), w wysokości 120.000 zł w terminie 7 dni od otrzymania wezwania. Wezwanie do zapłaty zostało doręczone pozwanemu w dniu 16 stycznia 2014 r. Pozwany nie spełnił dobrowolnie żądania powódki.

Po wydaniu opinii przez biegłego K. R. powódka domagała się zapłaty kwoty 118.700zł tytułem odszkodowania za utratę wartości nieruchomości. Taka kwota została zasądzona wyrokiem częściowym z dnia 30 czerwca 2016r.

Należący do powódki budynek mieszkalny znajdujący się na nieruchomości położonej przy ul (...) w P. jak wskazano wyżej jest budynkiem mieszkalnym, podpiwniczonym, dwukondygnacyjnym w zabudowie wolnostojącej. Na parterze znajdują się trzy pokoje, kuchnia, łazienka ciąg komunikacyjny i klatka schodowa. Na P. znajdują się cztery pokoje, sypialnia, kuchnia, łazienka oraz ciąg komunikacyjny. Stan taki istniał w dniu 28 lutego 2012r

W budynku mieszkalnym dochodzi do przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu co wymaga zwiększenia izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych o wartości pozwalających na likwidację stwierdzonego przekroczenia.

Dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynku powódki konieczne jest poniesienie dodatkowych nakładów w celu dotrzymania norm co do izolacyjności akustycznej. I tak koniecznym jest dokonanie wymiany stolarki okiennej w pomieszczeniach na parterze oraz piętrze z wyjątkiem łazienek na okna o wyższej izolacyjności określone w opinii biegłej z dziedziny akustyki. Łączna powierzchnia okien do wymiany to 38,4 m². Konieczne jest także wykonanie mechanicznej instalacji wentylacyjnej nawiewowo-wywiewnej z odzyskiem ciepła. Wentylacja mechaniczna nie podnosi standardu budynku, a jedynie przywraca stan użytkowania jaki miał miejsce przed pojawieniem się hałasu lotniczego. Wartość nakładów koniecznych w celu przywrócenia właściwego klimatu akustycznego wskazana przez biegłą z dziedziny akustyki T. W. (1) , i wyliczona przez biegłego z dziedziny budownictwa M. T. (1) wynosi w zakresie wymiany stolarki okiennej- 70.906zł brutto a w zakresie wentylacji -38.755zł brutto. Istnieje także możliwość

zastosowania innych rozwiązań w zakresie wentylacji. (...) wentylacji mechanicznej w wersji bezprzewodowej za kwotę 48.960zł brutto oraz przy zastosowaniu centralnego systemu rekuperacji za kwotę 41.501,brutto. W ocenie biegłego M. T. (1) zastosowanie innych rozwiązań wentylacyjnych takich jak-grawitacyjnego,, hybrydowego, mechanicznego nawiewnego, mechanicznego- wywiewnego nie zapewni właściwego klimatu akustycznego.

W piśmie z 14 maja 2019r pełnomocnik powódki ostatecznie domagał się zasądzenia na rzecz powódki kwoty 119.866zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 46.843zł od dnia 9 lipca 2015r do dnia zapłaty i od kwoty 73.023zł od dnia 13 marca 2019 r do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za nakłady na rewitalizacje.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, iż przedmiotowe żądanie pozwu zasługuje na uwzględnienie w większej części.

Wobec uprawomocnienia się wyroku częściowego do rozpoznania pozostało roszczenie powódki dot. odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów na budynek mieszkalny w celu zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego. Powódka po modyfikacji swojego roszczenia ostatecznie domagała się odszkodowania za nieruchomości położoną w P. przy ul (...) z tytułu kosztów rewitalizacji w kwocie 119.866zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 46.843zł od dnia 9 lipca 2015 do dnia zapłaty i od kwoty 73.023zł od dnia 13 marca 2019r do dnia zapłaty.

Zgodnie z art. 129 ust 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (dalej p.o.ś.), jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel nieruchomości może żądać wykupienia nieruchomości lub jej części. Zgodnie z ustępem 2 ww. artykułu, w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości jej właściciel może żądać odszkodowania za poniesioną szkodę; szkoda obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości. Odnosząc się do podstawy prawnej roszczenia powódki wskazać należy, że przewidziana w art. 129 p.o.ś. odpowiedzialność odszkodowawcza obejmuje także te szkody, które wynikają z przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie emitowanego hałasu. Artykuł 135 ust. 1 p.o.ś., przewidujący możliwość ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, jest wyjątkiem od zasady wyrażonej w art. 144 ust. 1 p.o.ś., zgodnie z którą eksploatacja instalacji w rozumieniu art. 3 pkt 6 p.o.ś., nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska. Wyjątek ten polega na tym, że na terenie obszaru ograniczonego użytkowania eksploatacja instalacji może powodować przekroczenie standardów jakości środowiska. W art. 129 - 136 p.o.ś. ustawodawca uregulował samodzielne podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej związanej z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości oraz z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania, opierając się na założeniu, że ryzyko szkód związanych z działalnością uciążliwą dla otoczenia powinien ponosić podmiot, który tę działalność podejmuje dla własnej korzyści. Przesłankami tej odpowiedzialności są: wejście w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości, i związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą. Zgodnie z dyspozycją art. 136 ust 3 ustawy prawo ochrony środowiska w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkoda o której mowa w art. 129 ust 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Przy dokonywaniu wykładni wskazanego przepisu należy wziąć pod uwagę, że celem uregulowań art. 129 i 136 ustawy poś jest ułatwienie osobom poszkodowanym w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Zatem należy przyjąć, że wskazanie na koszty poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki miało wyeliminować spory co do objęcia tych kosztów obowiązkiem naprawienia szkody. Obowiązek naprawienia szkody przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierza ją naprawić. Odszkodowanie ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, istniejący od chwili wyrządzenia szkody do czasu, gdy zobowiązany wypłaci poszkodowanemu

sumę pieniężną odpowiadającą szkodzie ustalonej w sposób przewidziany prawem (Uchwała SN z dnia 15.11.2001 III CZP 68/01, OSNC 2002 z.6 poz 74).

W niniejszej sprawie do wykazania istnienia i wysokości szkody związanej z zapewnieniem komfortu akustycznego niezbędne było skorzystanie z wiadomości specjalnych i koniecznym stało się wydanie opinii przez biegłą z dziedziny akustyki oraz z dziedziny budownictwa. Sąd ustalając istotne okoliczności w sprawie, oparł się w całości na opinii biegłych T. W. (1) i M. T. (1).

Wskazać należy, że szkoda w majątku powódki przejawiająca się koniecznością poniesienia nakładów na rewitalizację powstała już w dacie wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) z dnia 30.01.2012r tj. 28 lutego 2012r. W związku z powyższym ustalając stan techniczny budynku mieszkalnego i wymagania akustyczne jakie ten budynek winien spełnić uwzględniono stan na dzień wejścia w życie w/w uchwały.

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie istnieje związek przyczynowy pomiędzy utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania i ograniczeniami powódki w korzystaniu nieruchomości. Jak wskazano powyżej w związku z usytuowaniem budynku powódki w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania, powódka winna zapewnić właściwy klimat akustyczny w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej. Z opinii biegłej z dziedziny akustyki wynika, że do oceny zabezpieczeń akustycznych od ruchu lotniczego dla rozpatrywanego budynku zlokalizowanego na posesji przy ul (...) należy przyjąć poziom zewnętrznego hałasu w środowisku jako $L_{AeqN,T=0,5}=66\text{dB}$ w godzinach nocy, co stanowi podstawę do obliczenia hałasu wymaganej izolacyjności przegród budynku przy założeniu, że dopuszczalny poziom hałasu wewnątrz pomieszczeń w porze nocy wynosi $L_{Aeq\text{ wewn}0,5}=30\text{dB}$ (zgodnie z wymaganiami PN-87/B- (...).02). Biegła w opinii stwierdziła występowanie przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu równoważnego hałasu we wskazanych pomieszczeniach, co wymaga zwiększenia izolacyjności przegród zewnętrznych o wartość pozwalającą na zapewnienie wymaganych warunków akustycznych biegła stwierdziła, iż należy dokonać wymiany okien w pokojach na parterze jak też i w kuchni. Koniecznym jest także dokonanie wymiany okien w pokojach na piętrze. Łączna powierzchnia okien do wymiany to $38,4\text{m}^2$. Biegła stwierdziła, iż zachodzi także konieczność wykonania instalacji wentylacyjnej nawiewowo- wywiewnej z wymiennikiem ciepła. Wartość nakładów została wyliczona przez biegłego M. T. (1). Kwota tych nakładów w najtańszym wariantcie przedstawionym przez biegłego wynosi 109.661zł brutto. Taką kwotę sąd uznał za zasadną. Wskazane przez biegłego inne rozwiązania w zakresie wentylacji są zbyt kosztownymi. Sąd uznał wskazany przez biegłego wariant w zakresie wentylacji za niezbędny w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego. Jak wskazał biegły inne rozwiązania w tym zastosowanie systemu grawitacyjnego, hybrydowego, mechanicznego nawiewnego oraz mechanicznego wywiewnego nie spełniłyby swojej roli. Wobec powyższego orzeczono jak w pkt. 1 wyroku oddalając roszczenie w pozostałym zakresie. W ocenie sądu domaganie się przez powódkę zapłaty za zamontowanie wentylacji mechanicznej w wersji bezprzewodowej, nie znajduje uzasadnienia. Pozwany winien zwrócić powódce koszty niezbędne i konieczne a nie uwzględniające najdroższe rozwiązanie.

O odsetkach ustawowych od zasądzonego świadczenia Sąd orzekł na podstawie art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c.

W myśl art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Zgodnie z treścią art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Powódka ostatecznie domagała się odsetek od kwoty 46.843zł od dnia 9 lipca 2015r, kiedy rozszerzyła na rozprawie w dniu 9 lipca 2015r pierwotne żądanie, a od pozostałej kwoty od dnia 13 marca 2019 r kiedy doręczono pełnomocnikowi pozwanego odpis opinii. W zakresie odsetek sąd uznał za zasadne zasądzenie odsetek od kwoty 46.843zł od dnia następnego po rozszerzeniu powództwa tj. od dnia 10 lipca 2019r oraz od pozostałej zasądzonej kwoty tj. 62.818zł od

dnia następnego po doręczeniu pełnomocnikowi pozwanego opinii biegłego. W pozostałym zakresie co do roszczenia głównego jak i w zakresie odsetek powództwo oddalono.

Kosztami postępowania w całości obciążono pozwanego, albowiem roszczenie powódki uległo oddaleniu w niewielkim zakresie. Szczegółowe rozliczenie kosztów niniejszego postępowania pozostawiono referendarzowi sądowemu.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją pozwany, który powołując się na naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

1. art. 136 ust. 3 ustawy z 27.04.01 - Prawo ochrony środowiska (dalej jako: P.o.ś.), albowiem literalna treść przepisu nie pozostawia wątpliwości, że szkodą dochodzoną i zasądzoną w trybie tego przepisu mogą być wyłącznie koszty już poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki;
2. § 8 pkt 2 lit. d Uchwały Nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa (...) z 30.01.2012r. w sprawie utworzenia (...) Ł. poprzez sprzeczne z zakresem normowania błędne zastosowanie tego przepisu jako podstawy wyrokowania w stosunku do nakładów na rewitalizację akustyczną nieruchomości powódki;
3. art. 129 ust. 2 P.o.ś. w zw. z art. 136 ust. 3 P.o.ś. oraz art. 361 § 1 i § 2 k.c., a także art. 363 § 1 k.c. poprzez utożsamienie daty wejścia w życie Uchwały Nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa (...) z 30.01.12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P. (dalej jako: Uchwała (...) Ł.) z dniem wyrządzenia szkody w majątku powódki;
4. art. 136 ust. 2 P.o.ś. poprzez błędne przyjęcie, że pozwana ma bierną legitymację procesową w zakresie szkód wyrządzonych immisjami dźwiękowymi pochodzącymi z samego faktu przelotów statków powietrznych obywatycznych się zgodnie z obowiązującymi przepisami;
5. art. 129 ust. 2 P.o.ś. w zw. z art. 136 ust. 3 P.o.ś. i § 10 z.t.p. (Rozporządzenia RM z 20.06.2020r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”), poprzez brak dokonania dla potrzeb wyrokowania prawidłowej wykładni wyrażenia: „ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości”;
6. art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 363 § 1 k.c. poprzez uwzględnienie powództwa o nakłady na rewitalizację akustyczną w sytuacji, gdy powódka uzyskała już zaspokojenie roszczeń w zakresie ustawowych granic odpowiedzialności pozwanej wyznaczonych ww. przepisami;
7. art. 361 § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że przesłanką rozstrzygnięcia o nakładach poniesionych na rewitalizację akustyczną nieruchomości jest: „(...) związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą (...)”, gdy tymczasem przepisy art. 129 ust. 2 i art. 136 ust. 3 P.o.ś. nie zastępują w tym zakresie unormowania Kodeksu cywilnego, co oznacza, że adekwatny związek przyczynowo-skutkowy powinien istnieć pomiędzy działaniem pozwanej a szkodą, a nie pomiędzy wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą;
8. art. 317 § 1 k.p.c. w zw. z art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 363 § 1 k.c. poprzez nieprawidłowe zastosowanie do orzekania konstrukcji wyroku częściowego i końcowego w sytuacji, gdy roszczenia o odszkodowanie z tytułu utraty wartości nieruchomości (art. 129 ust. 2 P.o.ś.) i z tytułu nakładów na rewitalizację akustyczną tej nieruchomości (art. 136 ust. 3 P.o.ś.) pozostają ze sobą w koniecznym związku faktycznym i prawnym uniemożliwiającym odrębne orzeczenie o każdym z tych roszczeń;
9. art. 227 kpc w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie jako dowodów będących podstawą rozstrzygnięcia opinii biegłego sądowego mgr inż. M. T. (1) oraz opinii biegłej akustyk dr T. W. (1) pomimo, że obie opinie posiadają kwalifikowane wady uniemożliwiające ich zaakceptowanie jako materiału zawierającego wiarygodne wiadomości specjalne;

wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w trybie art. 386 § 4 kpc.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie jedynie w zakresie odsetek od kwoty 46.843 zł za okres od 10 lipca 2015r. do 13 marca 2019r.

W granicach zaskarżenia Sąd II instancji bowiem z urzędu pod uwagę naruszenie przepisów prawa materialnego, w tym wypadku art. 455 kc i art. 481 kc.

Co prawda, rzeczywiście sposób oznaczania wymagalności roszczeń tzw. bezterminowych, do których zalicza się niewątpliwie roszczenie odszkodowawcze, wyznacza treść przepisu art. 455 kc.

Co do zasady zatem odpowiedzialny za szkodę pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia odszkodowawczego z momentem otrzymania od poszkodowanego wezwania do likwidacji szkody.

W przypadku, gdy odszkodowanie ma nastąpić w formie pieniężnej, od tej chwili wierzyciel ma prawo żądania zapłaty na swoją rzecz odsetek za opóźnienie na podstawie przepisu art. 481 kc, pod warunkiem, że w wezwaniu o zapłatę skonkretyzował także swoje roszczenie co do wysokości.

Reguła ta nie może jednak być stosowana w sposób mechaniczny, nieracjonalny i sprzeczny z poczuciem sprawiedliwości.

Przyjąć należy, że przedmiotowe wezwanie, o jakim mowa w art. 455 kc, może wywołać omawiane skutki jedynie wówczas, gdy w konkretnych okolicznościach faktycznych z jego treści można z wysokim prawdopodobieństwem przyjąć, że rzeczywiście doszło do powstania szkody, w określonej w wezwaniu wysokości.

W wyroku z dnia z dnia 11 stycznia 2019 r. V CSK 558/17 Sąd Najwyższy wskazał jednoznacznie, że wezwanie do zapłaty musi zawierać dane zezwalające na ocenę tego żądania tak co do zasady, jak i wysokości i tylko wówczas przyznanie odsetek powinno nastąpić niezwłocznie po upływie okresu wyznaczonego zgodnie z art. 455 k.c.

Pismo z dnia 14 stycznia 2014 r. (k. 31), ani też pozew nie mogły być traktowane jako wezwania w rozumieniu art. 455 k.c. skutkujące powstaniem stanu wymagalności roszczenia odszkodowanego po upływie zakreślonego terminu.

Skuteczne wezwanie do zapłaty odszkodowania pieniężnego musi bowiem zawierać treści pozwalające dłużnikowi na rzeczowe, według kryteriów obiektywnych, ustosunkowanie się do żądania tak co do zasady, jak i wysokości. Tylko w takim przypadku można mu przypisać opóźnienie w wywiązaniu się z zobowiązania. Tymczasem w wezwaniu, jak i w pozwie powódka ograniczyła się do postawienia dowolnej w tamtym czasie (bo niczym nie podpartej) tezy, że poniosła szkodę i przedstawieniu swobodnie wybranej kwoty rzekomej szkody.

Wymaga przy tym podkreślenia, że samo wprowadzenie (...) nie uzasadnia domniemania, że w związku z tym powstały szkody w postaci konieczności poczynienia nakładów dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego dla budynków położonych na tym obszarze.

Zależy to bowiem od okoliczności konkretnego przypadku, w szczególności od stanu istniejącej w tej dacie na gruncie zabudowy

W tym kontekście należy wskazać, że powódka nie załączyła do pozwu ani do przedmiotowego wezwania do zapłaty żadnych dokumentów, z których wynikałby np. rodzaj zabudowy na gruncie powódki czy materiał, z którego była ona wykonana.

Pozwany nie miał zatem możliwości dokonania merytorycznej oceny zasadności zgłoszonych mu w wezwaniu do zapłaty roszczeń.

W tej sytuacji jedynymi miarodajnymi danymi pozwalającymi obiektywnie ustalić wysokość szkody były wyliczenia zawarte w opinii biegłego M. T. sporządzonej na potrzeby niniejszej sprawy przy czym biegły oszacował wartość tych nakładów według cen na dzień sporządzenia opinii.

Odpis opinii doręczono pozwanemu 13 marca 2019r. i w tej sytuacji odsetki od wskazanej kwoty należały się powódce od dnia 14 marca 2019r.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz trafnie określił ich prawne konsekwencje. Powyższe ustalenia Sądu I instancji oraz ich ocenę prawną Sąd Apelacyjny podziela oraz przyjmuje za własne.

Na wstępie należy wskazać, że w środku odwoławczym zupełnie abstrahuje się od utrwalonego dorobku judykatury, w tym także Sądu Najwyższego, na gruncie stosowania przepisów art. 126 i 136 P.o.ś, w tym także w związku z wprowadzeniem (...) dla lotniska P.-Ł. w P..

Nie zachodzi zarzucane w środku odwoławczym naruszenie art. 136 ust. 3 P.o.ś. Nie sposób bowiem podzielić wywodów apelacji, w której skarżący twierdzi, iż roszczenie o odszkodowanie z tytułu omawianych wydatków stałoby się wymagalne dopiero z chwilą wykazania ich rzeczywistego poniesienia przez powódkę.

Zarzut ten jest bezzasadny, bowiem w świetle przepisów art. 136 ust. 3 w zw. z art. 129 ust. 2 P.o.ś. roszczenie z tytułu nakładów na zapewnienie nieruchomości powódki odpowiedniego komfortu akustycznego nie jest uzależnione od uprzedniego poniesienia tych kosztów. Zagadnienie to było już przedmiotem analizy i oceny dokonanej przez Sąd Najwyższy.

Przesądzono już w judykaturze, że prawo do żądania odszkodowania z tytułu konieczności poniesienia nakładów rewitalizacyjnych w budynkach objętych o.o.u. nie jest uzależnione od wykazania przez właścicieli nieruchomości, że wydatki w tym celu rzeczywiście zostały już poniesione (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012r. w sprawie II CSK 254/12).

Do innych argumentów podnoszonych już w orzecznictwie można dodać, że w innym przypadku mogłoby bowiem dojść do niedopuszczalnej sytuacji, gdy prawo poszkodowanych do zamieszkiwania w niezbędnym dla higieny fizycznej i psychicznej komforcie akustycznym uzależnione zostałoby od poziomu ich zamożności.

Podnieść należy, że roszczenie z art. 136 ust. 3 P.o.ś. ma umożliwić właścicielowi przystosowanie budynku do sytuacji zagrożenia wzrostu stopnia natężenia hałasu na obszarze ograniczonego użytkowania i ograniczyć uciążliwości związane z sąsiedztwem lotniska niezależnie od tego, czy aktualny poziom hałasu na nieruchomości przekracza normy, czy też do ich przekroczenia dojdzie w przyszłości, na skutek zwiększenia stopnia natężenia ruchu lotniczego. Takie unormowanie uwzględnia zaakcentowaną już wyżej okoliczność, że wielu osób nie byłoby stać na poniesienie przedmiotowych nakładów wcześniej, co w konsekwencji odmiennego uregulowania pozbawiłoby je możliwości uzyskania odszkodowania.

Zarzut naruszenia art. 317 § 1 k.p.c. w zw. z art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 363 § 1 k.c. poprzez nieprawidłowe zastosowanie do orzekania konstrukcji wyroku częściowego okazał się także bezzasadny.

W niniejszej sprawie wydany w dniu 30.06.2016r. wyrok częściowy zasądający od pozwanego na rzecz powódki odszkodowanie z tytułu spadku wartości nieruchomości powódki stał się prawomocny w dniu 14 marca 2017r., kiedy to został wydany wyrok Sądu Apelacyjnego zmieniający wyrok częściowy jedynie co do części roszczenia odsetkowego i oddalający apelację pozwanego w pozostałej części.

Nie można już zatem kwestionować rozstrzygnięcia zawartego w wyroku częściowym.

Nie można zgodzić się z apelującym jakoby niedopuszczalne było odrębne orzekanie o pozostających ze sobą w ustawowym związku funkcjonalnym roszczeniach odszkodowawczych tj. o wyrównanie obniżenia wartości nieruchomości oraz o nakłady na rewitalizację akustyczną. Wydanie takiego wyroku zostało pozostawione decyzji sądu, który przy spełnieniu warunków art. 317 k.p.c. uwzględniając ekonomię procesową i interesy stron, może zakończyć postępowanie co do niektórych roszczeń. Czyni to, gdy stan sprawy co do niektórych roszczeń pozwala na orzekanie, a inne roszczenia wymagają jeszcze długotrwałego procedowania.

Możliwość wydania wyroku częściowego w konfiguracji odnoszącej się do niektórych z żądań pozwu wynika z dopuszczalności kumulacji przedmiotowej roszczeń (art. 191 k.p.c.) Jeżeli natomiast rozstrzygnięcie w konkretnej sprawie powinno obejmować, obok rozstrzygnięcia o samym przedmiocie procesu, także rozstrzygnięcia dotyczące kwestii związanych z rozstrzygnięciem sprawy, wówczas przyjmuje się, że nie można wydawać wyroku częściowego dotyczącego samego przedmiotu sporu, a rozstrzygnięcia związanych z nim kwestii pozostawiać do późniejszego rozstrzygnięcia w wyroku końcowym. Taka sytuacja nie miała jednak miejsca bowiem pomiędzy odszkodowaniem z tytułu spadku wartości nieruchomości a odszkodowaniem rekompensującym konieczne wydatki na stworzenie w budynku właściwego klimatu akustycznego nie zachodzi taka zależność, która uniemożliwia odrębne orzekanie o każdym z tych roszczeń.

W uzasadnieniu do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2013r. w sprawie II CSK 578/12 wskazano jednoznacznie, że „należy także odrzucić zarzut, że pomiędzy odszkodowaniem z tytułu zmniejszenia wartości nieruchomości a odszkodowaniem rekompensującym konieczne wydatki na stworzenie w budynku właściwego klimatu akustycznego zachodzi zależność uniemożliwiająca odrębne orzekanie o każdym z tych roszczeń, wobec czego wadliwie było wydanie wyroku częściowego”.

Oczywiste jest, że strona może dochodzić tych roszczeń oddzielnie w różnych postępowaniach lub domagać się tylko jednego z nich.

W tej sprawie niezbędne do rozstrzygnięcia o roszczeniach powódki były opinie biegłych. Masowość spraw tego rodzaju przeciwko (...), konieczność przeprowadzania w każdej sprawie od dwóch do trzech opinii uzasadniała wydawanie orzeczeń częściowych. Opinie te najpierw odnosiły się do odszkodowania za spadek wartości nieruchomości, a następnie rekompensującego konieczne wydatki na nakłady. O takim procedowaniu zadecydowały względy ekonomii procesowej i interes strony powodowej od lat czekającej na rozstrzygnięcie sprawy zainicjowanej pozwem wniesionym w 2014 roku.

Nie naruszył także Sąd Okręgowy art. 129 ust. 2 P.o.ś. w zw. z art. 136 ust. 3 P.o.ś. oraz art. 361 § 1 i § 2 k.c., a także art. 363 § 1 k.c. poprzez utożsamienie daty wejścia w życie Uchwały Nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa (...) z 30.01.12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P. Zgodnie z art. 174 ust. 1 i 2 P.o.ś. eksploatacja dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska, natomiast emisje polegające na wprowadzaniu gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, wytwarzaniu odpadów, powodowaniu hałasu powstające w związku z eksploatacją drogi, linii kolejowej, linii tramwajowej, lotniska oraz portu, nie mogą (...) spowodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający tym obiektem ma tytuł prawny.

Niespełnienie warunków określonych w tych przepisach powoduje, że instalacje czy inne obiekty, których funkcjonowanie powodowałoby przekroczenie standardów jakości środowiska należałoby uznać za niezgodne z prawem.

Przesłanką utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Ł. była zatem niemożność dotrzymania standardów jakości środowiska poza jego terenem, mimo zastosowania dostępnych rozwiązań. Uchwała tworząc obszar użytkowania dla lotniska P.- Ł. stwierdziła bezprawność działania i otworzyła drogę do podejmowania

określonych działań prawnych, jak dochodzenie przez osoby poszkodowane takim oddziaływaniem roszczeń przed sądem cywilnym.

Sąd Okręgowy nie ustalił, że szkoda została wyrządzona przez wydanie aktu normatywnego – uchwały Sejmiku Województwa (...), co miałyby zdaniem pozwanego zwalniać go z odpowiedzialności, gdyż nie byłby biernie legitymowany (art. 417¹ § k.c.).

Sąd Okręgowy przyjął natomiast, że z datą wejścia w życie uchwały powstała szkoda przejawiająca się w konieczności poniesienia nakładów rewitalizacyjnych w odniesieniu do tych budynków, które nie spełniały wymagań uchwały.

Podmiotem zobowiązanym do zaspokojenia roszczeń nie jest ten, kto wydał akt prawa ustanawiający obszar ograniczonego użytkowania, lecz zgodnie z art. 136 ust. 2 P.o.ś, ten, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania.

Stanowisko apelującego, że pozwany jako zarządzający portem lotniczym nie jest podmiotem, którego działalność spowodowała ustanowienie (...) i, że w konsekwencji nie ma biernej legitymacji procesowej jest niezasadne.

Zgodnie z przywołanym przepisem podmiotem zobowiązanym do wypłaty odszkodowań lub wykupu nieruchomości jest podmiot, z którego działalnością wiąże się utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania, czyli podmiot, którego działalność powoduje przekroczenie standardów jakości środowiska.

Działalność zarządzającego lotniskiem – (...) sp. z o.o. w P. polega na obsłudze operacji startu, lądowania, postoju statków powietrznych, obsłudze pasażerów i ładunków, statków powietrznych i ich załóg (art. 2 ust. 4, 7 ustawy prawo lotnicze z dnia 3 lipca 2020 r. Dz. I 2020 r poz. 1970 t.j.). Utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska związane było z przekraczaniem poziomu dźwięku pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska. Niemożność dotrzymania standardów jest spowodowana funkcjonowaniem lotniska, a więc działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska.

Poza tym wyraźnie wynika z § 1 uchwały nr XVIII/302/12 z dnia 30 stycznia 2012 r. (Dz.Urz.Woj.W. z 2012 r. poz. 961), że obszar ograniczonego użytkowania został utworzony dla lotniska P.-Ł. w P., którego zarządcą jest (...) sp. z o. o. To ten podmiot bowiem prowadzi działalność powodującą ograniczenia (działalność lotniska) dla własnej korzyści, pobierając od przewoźników lotniczych opłaty za korzystanie z infrastruktury lotniska. Zgodnie z zasadą cuius damnum eius periculum ryzyko szkód związanych z działalnością uciążliwą dla otoczenia powinien ponosić podmiot, który tę działalność podejmuje dla własnej korzyści. Dlatego nie budzi wątpliwości w świetle art. 136 ust 2 P.o.ś. istnienie biernej legitymacji pozwanego.

Wbrew wywodom apelacji nie zachodziło także naruszenie § 8 pkt 2 lit. d uchwały Sejmiku Województwa (...) Nr XVIII/302/12 (...).

Nie jest jasne na czym błędne zastosowanie przez Sąd wskazanego postanowienia miałyby polegać.

§ 8 pkt 2 lit. d dopuszcza lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej, pod warunkiem zapewnienia właściwego komfortu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej. Natomiast w § 9 postanowiono że „W obszarze ograniczonego użytkowania wprowadza się następujące wymagania techniczne dotyczące budynków: 1) W strefie zewnętrznej - zapewnienie właściwego klimatu akustycznego w budynkach szpitali, domów opieki społecznej i związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. 2) W strefie wewnętrznej - zapewnienie właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej”

W uzasadnieniu uchwały stwierdzono, że „W obszarze określono ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu, wymagania techniczne dotyczące budynków oraz sposób korzystania z terenów: II. W zakresie sposobów korzystania z terenów w strefie wewnętrznej dopuszczono lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej, pod warunkiem zapewnienia właściwego komfortu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej (na podstawie str. 224 raportu i tabeli 8.1. aneksu; III. W zakresie wymagań technicznych dotyczących budynków: w strefie wewnętrznej - wprowadzono obowiązek zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej (na podstawie str. 223, 224 raportu i tabeli 8.1. aneksu)”. Oznacza to, że w odniesieniu do istniejącego budynków powódki nałożony został obowiązek zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. Zarzut, że Sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni wyrażenia „ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości”, czym naruszył art. 129 ust. 2 w zw. z art. 136 ust. 3 P.o.ś. pozbawiony był racji.

Przesłanką utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania było stwierdzenie, że odnośnie do lotniska

Ławica nie jest możliwe dotrzymanie standardów jakości środowiska poza jego terenem, mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych; w uchwale o utworzeniu obszaru wydzielone zostały poszczególne strefy, w których wprowadzono zróżnicowane ograniczenie i wymagania. W odniesieniu do nieruchomości powódki były to także wymagania techniczne dotyczące ich budynku. Na tym właśnie polega ograniczenie korzystania z prawa własności nieruchomości powódki.

Okoliczność, że powódka uzyskała odszkodowanie z tytułu spadku wartości ich nieruchomości nie wykluczały prawa do domagania się odszkodowania z tytułu nakładów na rewitalizację.

Twierdzenie, że uwzględnienie roszczeń z tytułu rewitalizacji akustycznej mogłoby nastąpić wyłącznie w zakresie wykraczającym ponad zasądzoną już kwotę odszkodowania, i to przy spełnieniu warunku udowodnienia faktycznie poniesionych nakładów na rewitalizację akustyczną, jest bezzasadne.

Utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania wiąże się z wprowadzeniem ograniczeń na danym terenie, takich jak zakazy prowadzenia określonej działalności, czy nakaz spełnienia przez budynki określonych wymagań technicznych (np. wprowadzenie dodatkowych zabezpieczeń przed hałasem, takich jak np. dźwiękochłonne okna itp.). Przepisy art. 129 ust. 2 oraz art. 136 ust. 3 P.o.ś. wskazują zatem na możliwe postacie uszczerbku majątkowego właściciela nieruchomości, jeżeli doszło do ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości lub jej części w dotychczasowy sposób. Roszczenie o spadek wartości nieruchomości oraz o nakłady w celu wypełnienia wymagań technicznych, dotyczących istniejących budynków, stanowią dwa zasadnicze roszczenia odszkodowawcze związane z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania

Szkody z tytułu spadku wartości nieruchomości i z tytułu zwrotu nakładów pozostają bez wzajemnego na siebie wpływu. Bez wątpienia zwrot nakładów na dodatkową ochronę akustyczną przysługiwać może tylko w granicach, w jakich konieczność taka wynika z zakwalifikowania budynku do poszczególnej strefy obszaru ograniczonego użytkowania. Odszkodowanie z tego tytułu nie może zatem obejmować kosztów doprowadzenia nieruchomości do standardów ochrony akustycznej, wymaganej na podstawie powszechnie obowiązujących norm i przepisów prawa budowlanego.

Skarżący pomija, że odszkodowanie za utratę wartości nieruchomości zasądzono przy uwzględnieniu stanu budynku sprzed poniesienia nakładów na przywrócenie komfortu akustycznego. Ponadto odszkodowanie za utratę wartości odnosi się do całej nieruchomości, a nie tylko do budynku, który ma być poddany rewitalizacji. Zasądzenie równowartości wydatków niezbędnych do doprowadzenia budynku do stanu zapewniającego komfort akustyczny nie ma więc wpływu na wysokość szkody z tytułu spadku wartości nieruchomości, i odwrotnie.

Odnosnie do kwestionowania przez pozwanego istnienia związku przyczynowego pomiędzy wprowadzeniem ograniczonego sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą (art. 361 § 1 k.c.) i twierdzenia, że związek powinien istnieć pomiędzy działaniem pozwanej a szkodą, należy wskazać, że zagadnieniem związanym z istnieniem związku przyczynowego pomiędzy wejściem w życie o.o.u. a spadkiem wartości nieruchomości Sąd Najwyższy odniósł się już jednolicie w wielu orzeczeniach (zob. wyroki z dnia 24 listopada 2016 r., II CSK 100/16, z dnia 15 grudnia 2016 r., II CSK 151/15, a także postanowienia o odmowie przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania opartych na podobnych zarzutach m.in. postanowienia z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 682/16, II CSK 681/16; z dnia 13 kwietnia 2017 r., II CSK 735/16; z dnia 28 marca 2017 r., II CSK 680/16, II CSK 675/16; z dnia 15 marca 2017 r., II CSK 597/16; z dnia 9 marca 2017 r., II CSK 586/16; z dnia 24 marca 2017 r., II CSK 608/16; z dnia 27 marca 2017 r., II CSK 671/16).

Najpełniej uczynił w wyroku z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie sygn. akt II CSK 113/16. W jego uzasadnieniu, podobnie jak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 546/08) przyjął, że art. 129 ust. 2 P.o.ś. stanowi samodzielną podstawę roszczeń odszkodowawczych związanych z wprowadzonym ograniczeniem korzystania z nieruchomości. Przesłankami tej odpowiedzialności są: wejście w życie aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez jej właściciela oraz związek przyczynowy między wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą, którą może być spadek wartości nieruchomości i/lub konieczność poniesienia nakładów na rewitalizację.

Nie może być więc mowy o naruszeniu art. 361 § 1 k.c.

Nie był zasadny zarzut naruszenia art. 227 w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. W art. 136 ust. 1 P.o.ś. ustawodawca przesądził o cywilnym charakterze spraw dotyczących wysokości odszkodowania lub wykupu nieruchomości, wynikających z ograniczenia sposobu korzystania ze środowiska w wyniku ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. Konsekwencją tego uregulowania jest stosowanie do rozpoznania roszczenia całego katalogu środków dowodowych, w tym również opinii biegłych powołanych przez sąd.

Należy wskazać, że skarżący zarzucając w tym kontekście naruszenie art. 233 § 1 kpc powinien odnieść się do dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodu z opinii biegłych.

Tymczasem skarżący tego nie czyni i ogranicza się do powołania na swoje pisma procesowe z 26 marca 2019r. i 8 maja 2019r. złożone zatem jeszcze przed wydaniem zaskarżonego wyroku, zawierające zastrzeżenia do opinii biegłych.

Przy czym skarżący w tych pismach nie odniósł się do wyjaśnień biegłego M. T. złożonych w toku rozprawy z dnia 14 maja 2019r., w toku której biegły wyczerpująco ustosunkował się do zastrzeżeń obu stron do opinii pisemnej.

Wyjaśnienia te stanowią przy tym integralną część opinii biegłego i to z ich uwzględnieniem Sąd Okręgowy dokonał oceny złożonych w sprawie opinii biegłych, czego nie wziął pod uwagę apelujący.

Biegły w swych wyjaśnieniach wskazał, że zapoznał się z ofertą handlową kilku firm oferujących urządzenia wentylacyjne o porównywalnym standardzie (średnim, nie obejmującym klimatyzacji) jak wskazane w opinii jako najbardziej ekonomiczny wariant montażu wentylacji mechanicznej urządzenia firmy (...) (reco V. V.) i ceny tych urządzeń były bardzo zbliżone do urządzeń przyjętych w opinii.

Biegły wskazał, że sprzedawca tych rekomendowanych w opinii urządzeń ma najbardziej rozbudowaną w Polsce sieć handlową, system serwisowy oraz własne ekipy montażowe i w tym zakresie wyprzedza konkurentów, którzy w tym względzie pozostają jeszcze w tyle.

Nie jest zatem tak, że biegły bezkrytycznie oparł się na ofercie jednej firmy i nie badał możliwości i celowości skorzystania z ofert konkurencyjnych. Nie ma zatem znaczenia fakt, że ten uznany przez biegłego z dziedziny budownictwa za najbardziej właściwy do zastosowania w domu powódki system wentylacji był zaproponowany także w opinii biegłej akustyk(przy czym biegły M. T. wskazał, że nie zna osobiście biegłej T. W.).

Wyjaśnienia biegłego M. T. wskazują bowiem, że ta rekomendacja jest jak najbardziej uzasadniona z punktu widzenia wiedzy fachowej z dziedziny budownictwa, którą dysponuje biegły – w tym fizyki budynków ze szczególnym uwzględnieniem procesów wymiany ciepła i masy (wilgoci, powietrza) w budownictwie.

Nie jest zatem tak, że o wyborze systemu wentylacji decydowała biegła akustyk, nie posiadająca w tym zakresie wiedzy fachowej, bowiem o wyborze najbardziej odpowiedniego systemu wentylacji w tym wypadku przesądził biegły budowlaniec o wskazanej specjalności, który dokonał wyboru zgodnie ze wskazaniem posiadanej wiedzy specjalnej. Biegły wyraźnie zaakcentował, że zastosowanie wskazanego w jego opinii systemu wentylacji z rekuperacją zapewni użytkownikom budynku godziwe warunki egzystencji, gwarantując latem wentylację budynku, która nie byłaby możliwa przy zastosowaniu wentylacji grawitacyjnej, bowiem w tym wypadku należałoby mieć praktycznie stale otwarte okna, co z kolei narażałoby mieszkańców na hałas z lotniska, przed którym przecież mają wskazane w opinii biegłego nakłady.

Biegły wyraźnie zaakcentował, że budynek bez tej instalacji nie będzie nadawał się do normalnego użytkowania.

Biegły jest także ekspertem w zakresie montażu stolarki okiennej i wskazał, że zaproponowane przez niego w opinii rozwiązanie z tego zakresu jest ze „średnio-dolnej” półki cenowej.

Pozwany nie odniósł się także w swych pismach do wyjaśnień biegłej T. W. złożonych na rozprawie w dniu 6.11.2018r., mimo że biegła ustosunkowała się do zastrzeżeń pozwanego pod adresem tej opinii.

Należy podkreślić, że pełnomocnik pozwanego po doręczeniu mu opinii biegłej akustyk podnosił przede wszystkim, że biegła nie ma uprawnień budowlanych i nie może proponować konkretnych rozwiązań w zakresie wentylacji bowiem powinien, to uczynić biegły z zakresu budownictwa.

Dopiero po przesłuchaniu biegłej i zmianie pełnomocnika procesowego pozwany zaczął kwestionować - i to dopiero w drugim piśmie procesowym zawierającym zarzuty pod adresem opinii biegłych – jakoby biegła zastosowała niewłaściwą metodę pomiarów dźwięku.

Biegła tymczasem wskazała w powołanych wyjaśnieniach, że w ciągu nocy, w czasie której dokonywała pomiarów natężenia hałasu w domu powódki aż 29 razy przelatujące samoloty generowały hałas przekraczający dopuszczalne normy i budziły domowników.

Biegła w swej opinii nie odwoływała się jedynie do przeprowadzonych przez siebie pomiarów, lecz brała również pod uwagę dane z pięciu wchodzących w grę z racji położenia punktów monitoringu hałasu lotniska Ł..

Biegła wyjaśniła, że ograniczenie się do pomiarów izolacyjności akustycznej jednego, wybranego przez biegłą jako „typowego” okna i następne obliczenie na tej podstawie izolacyjności pozostałych okien w innych pomieszczeniach, w zależności od wymiarów okna, wymiarów ścian w danym pomieszczeniu, absorpcyjności przegród w pomieszczeniach (co przedstawiono w zawartych w opinii tabelach na k. 58 i n.), jest metodą prawidłową i powszechnie stosowaną.

Wysoki poziom wiedzy fachowej biegłych, stanowczość wypowiedzianych przez nich ocen oraz przekonujący sposób umotywowania wniosków obu opinii przy jednoczesnej ich zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej dawały Sądowi I instancji dostateczne podstawy do uznania tych opinii za przydatne dla sprawy źródło wiedzy specjalnej.

Należy zauważyć, że pozwany nie wniósł w środku odwoławczym o przeprowadzenie dowodu z opinii innych biegłych ani też nie wniósł zastrzeżenia w trybie art. 162 kpc do postanowienia Sądu Okręgowego oddalającego wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii innych biegłych z dziedziny budownictwa i akustyki.

Generalnie jest tak, że jeśli chodzi o koszty poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki, to o szkodzie w rozumieniu art. 136 ust. 3 w zw. z art. 129 ust. 2 P.o.ś. można mówić wyłącznie wówczas, gdy budynek wymaga dostosowania do odpowiedniego klimatu akustycznego, o czym można się przekonać po przeprowadzeniu stosownych badań empirycznych wewnątrz budynku. Dlatego istnieje potrzeba by badania te w

pierwszej kolejności przeprowadzał biegły akustyk, a następnie zakres zabezpieczeń dobrał rzeczoznawca budowlany. Tak też było i w rozpoznawanej sprawie; nie było zatem żadnych podstaw do dyskwalifikacji opinii biegłych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 386 § 1 kpc i art. 385 kpc:

IV. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1, w ten tylko sposób, że początkową datę płatności odsetek ustawowych od kwoty 46.843 złote określił na 14 marca 2019r. i oddalił powództwo co do tych odsetek za okres wcześniejszy;

V. w pozostałym zakresie oddalił apelację;

VI. zasądził od pozwanego na rzecz powódki 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Zmiana wyroku dotyczyła jedynie części roszczenia odsetkowego i nie zmienia ostatecznego korzystnego dla powódki wyniku postępowania przed Sądem Okręgowym, przeto nie zachodziła podstawa do zmiany orzeczenia o kosztach postępowania przed tym Sądem(art.100 zd.2 kpc).

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.).

Mikołaj Tomaszewski Bogdan Wysocki Bogusława Żuber